

Cuprins

Postfață la ediția din 1999	5
În loc de introducere la ediția din 2003	6
Argument la ediția din 2010	9
Introducere la Manualul CICR din 2011	11
Argument la ediția din 2011	13
Cuvânt-înainte.....	19
PARTEA ÎNTÂIA	
FUNDAMENTELE DREPTULUI INTERNAȚIONAL UMANITAR	25
CAPITOLUL 1. EVOLUȚIA, DENUMIREA ȘI DEFINIȚIA	26
1.1. Geneza și evoluția războiului	26
1.2. Denumirea de drept internațional umanitar	27
1.3. Definiția dreptului internațional umanitar	28
CAPITOLUL 2. IZVOARELE DREPTULUI INTERNAȚIONAL UMANITAR	30
2.1. Izvoarele principale ale dreptului internațional umanitar	30
2.1.1. Acordurile internaționale	30
2.1.2. Influențele rezervelor făcute de state la Protocoalele adiționale din 1977	31
2.1.3. Principiile și regulile cutumiare	36
2.1.4. Codificarea dreptului militar și umanitar	39
2.1.4.1. Codificarea în practica și teoria generală a dreptului	39
2.1.4.2. Codificarea în dreptul internațional public	41
2.1.4.3. Codificarea în dreptul militar internațional	43
2.1.4.4. Codificarea în dreptul internațional umanitar (DIU)	46
2.2. Izvoarele secundare ale dreptului internațional umanitar	49
2.2.1. Jurisprudența	49
2.2.2. Lucrările specialiștilor în drept	49
2.2.3. Manualele de Drept Militar	50
CAPITOLUL 3. PRINCIPIILE GENERALE	51
3.1. Principiile dreptului internațional umanitar în teoria surselor de drept	51
3.2. Principiile lui Jean Pictet asupra dreptului internațional umanitar	52
CAPITOLUL 4. SUBIECTELE ȘI OBIECTUL DREPTULUI INTERNAȚIONAL UMANITAR	62
4.1. Subiectele	62
4.1.1. Comunitățile	62
4.1.1.1. Statele, comunitățile prestatale și beligeranții de facto	62
4.1.1.2. Organizațiile internaționale	63
4.1.1.2.1. Organizația Națiunilor Unite	65
4.1.1.2.2. Organizații regionale europene	75
4.1.1.2.3. Organizațiile internaționale neguvernamentale și DIU	83

4.1.1.2.4. Concluzii privind calitatea de subiect de DIU al organizațiilor internaționale.....	90
4.1.2. Statutul juridic al indivizilor	92
4.2. Obiectul dreptului internațional umanitar	93
4.2.1. Conflictul armat internațional	94
4.2.2. Conflictul armat neinternațional	96
4.2.3. Conflictul armat destructurat sau războiul hibrid.....	100
4.2.4. Noile tipuri de beligeranță la începutul mileniului III.....	102
4.2.4.1. Lupta globală împotriva terorismului internațional.....	103
4.2.4.2. Conflicturile armate asimetrice și hibride	105
4.2.5. Dreptul internațional umanitar aplicabil în noile tipuri de beligeranță	108
4.2.6. Tulburări interne și tensiuni în interiorul statelor	117
CAPITOLUL 5. RELAȚIILE DREPTULUI INTERNAȚIONAL UMANITAR CU ALTE ȘTIINȚE	119
5.1. Știința dreptului internațional umanitar	119
5.2. Filozofia pluridisciplinară a protecției umanitare în timp de conflict armat	121
5.3. Personalități universale ale gândirii și practicii umanitare	122
5.4. Raportul dintre dreptul internațional umanitar și drepturile omului.....	125
PARTEA A DOUA	
DREPTUL LA RĂZBOI	133
CAPITOLUL 6. DE LA „RĂZBOIUL JUST” LA „CRIMA DE AGRESIUNE”	134
6.1. Teoria războiului just	134
6.1.1. Războiul ca leac al problemelor fără leac ale relațiilor mondiale.....	134
6.1.2. Originea și evoluția conceptului de „război just”	136
6.1.3. Critica teoriei războiului just	137
6.2. Câteva consecințe ale aplicării teoriei războiului just.....	139
6.2.1. Implicarea politicii în conducerea războiului	139
6.2.2. Violența generalizată a statelor în conflictele armate	146
6.2.2.1. Violența, pacea și securitatea în politica regională și globală	147
6.2.2.2. Conflicte armate legitime și agresiuni internaționale	151
6.2.2.3. Gestionarea violenței generalizate în mediul geopolitic internațional	155
6.2.3. Victimele utilizării forței armate	159
6.2.3.1. Victime și victimologie.....	159
6.2.3.2. Victimele în dreptul intern al statelor	161
6.2.3.3. Victimele în dreptul internațional	163
6.2.3.4. Victimele conflictelor armate.....	165
6.2.3.5. Concluzia pentru protecția victimelor conflictelor armate în prezent și în viitor	167
6.3. Crima de agresiune	168
6.3.1. Definierea crimei de agresiune	168
6.3.2. Consecințe ale definirii crimei de agresiune asupra respectării dreptului internațional umanitar	170
CAPITOLUL 7. LEGITIMITATEA UTILIZĂRII FORȚEI ARMATE ÎN CARTA NAȚIUNILOR UNITE	172
7.1. Legitimitatea utilizării forței în ordinea juridică statală.....	172
7.1.1. Violența ilegală a indivizilor și reacția statului la aceasta	173
7.1.2. Apărarea ordinii constituționale împotriva tulburărilor agresive interne.....	179

7.1.3. Dreptul la insurecție armată și revoluție.....	183
7.1.3.1. Delimitări conceptuale referitoare la insurecție și revoluție	183
7.1.3.2. Momente ale teoriei dreptului la o bună guvernare	184
7.1.3.3. Consacrarea juridică a dreptului la schimbarea regimului politic	185
7.2. Legitimitatea utilizării forței în cadrul comunității internaționale	186
7.2.1. Aspecte istorice.....	187
7.2.2. Abolire folosirii forței prin Carta ONU.....	188
7.2.3. Utilizarea forței în mod anticipat sau preventiv	189
CAPITOLUL 8. LEGITIMA APĂRARE.....	192
8.1. Legitima apărare în dreptul internațional.....	192
8.2. Legitima apărare individuală	193
8.3. Legitima apărare colectivă	195
8.4. Riposta armată disproporționată	196
8.4.1. Regula proporționalității în dreptul păcii și cel al conflictelor armate	197
8.4.2. Reacția armată disproporționată în practica internațională	199
8.4.3. Concluzii referitoare la conflictul din Georgia din 2008.....	201
CAPITOLUL 9. FOLOSIREA FORȚEI ARMATE CA MĂSURĂ DE SECURITATE COLECTIVĂ.....	203
9.1. Monopolul ONU în autorizarea folosirii forței în relațiile internaționale	203
9.2. Reacții ale comunității internaționale la terorismul antiumanitar al Daesh.....	205
9.2.1. Originea și evoluția ISIS.....	205
9.2.2. Violența teroristă a ISIS în Siria	207
9.2.3. Crimele împotriva drepturilor omului și DIU în Irak	209
9.2.4. Poziția comunității internaționale față de crimele de DIU ale ISIS.....	209
9.3. Dreptul de intervenție umanitară în sistemul securității colective	211
9.3.1. Raportul dintre umanitarism și securitate după încheierea războiului rece	215
9.3.2. Practici intervenționiste ale guvernării supranaționale.....	218
9.3.3. „Responsabilitatea de a proteja” ca obiectiv al activității Comisiei Internaționale pentru Intervenție și Suveranitatea Statului	221
9.3.4. Consecințe ale adoptării de către ONU a Raportului Comisiei Internaționale pentru Intervenția și Suveranitatea Statului pentru implementarea „responsabilității de a proteja”	226
CAPITOLUL 10. RAPORTURILE DINTRE „JUS AD BELLUM” ȘI „JUS IN BELLO” ADICĂ DINTRE DREPTUL LA PACE ȘI SECURITATE ȘI DREPTUL INTERNAȚIONAL UMANITAR	229
10.1. Relația dintre jus ad bellum și jus in bello	229
10.2. Necesitatea și proporționalitatea în <i>jus ad bellum</i> și <i>jus in bello</i>	231
10.3. Dezvoltări jurisprudențiale ale relației dintre <i>jus ad bellum</i> și <i>jus in bello</i>	232
10.4. Reguli individuale de utilizare sau angajare a forței.....	233
10.5. Utilizarea forței în știința dreptului internațional	235
PARTEA A TREIA	
DREPTUL MILITAR INTERNAȚIONAL.....	239
CAPITOLUL 11. ÎNCEPEREA OSTILITĂȚILOR ȘI INSTITUIREA STĂRII DE BELIGERANȚĂ	240
11.1. Avertizarea prealabilă a adversarului.....	240
11.1.1. Procesul de instituționalizare a regulii avertizării prealabile	240

11.1.2. Modalități juridice de avertizare	241
11.2. Instituirea stării de beligeranță	243
11.2.1. Efectele asupra relațiilor dintre beligeranți	244
11.2.2. Efectele stării de beligeranță asupra resortisanților statelor inamice	246
11.2.3. Raporturile dintre cetățenii statelor beligerante	248
11.3. Avertizarea în monopolul Consiliului de Securitate al ONU asupra uzului internațional de forță	249
11.4. Dreptul neutralității.....	250
11.4.1. Neutralitatea terestră.....	250
11.4.2. Neutralitatea maritimă.....	253
11.4.3. Neutralitatea aeriană.....	255
CAPITOLUL 12. PERSOANELE AUTORIZATE SĂ COMITĂ ACTE DE OSTILITATE	257
12.1. Combatanții legali în conflictele armate internaționale.....	257
12.1.1. Statutul combatanților potrivit Convențiilor de la Haga din 1899 și din 1907.....	257
12.1.2. Statutul combatanților potrivit Convenția a III-a de la Geneva din 12 august 1949.....	258
12.1.3. Statutul combatanților potrivit Protocolului I din 1977.....	261
12.1.4. Specificul statutului personalului din forțele multinaționale.....	263
12.2. Alte categorii de participanți la ostilități	266
12.2.1. Spionii.....	266
12.2.2. Mercenarii	267
12.2.3. Criminalii de război sau combatanții neprivilegiați	269
12.3. Participarea directă la ostilități.....	270
12.3.1. Dezvoltări doctrinare și jurisprudențiale	271
12.3.2. Orientările interpretative ale CICR asupra noțiunii de participare directă la ostilități în DIU	272
12.3.3. Grupurile armate organizate și statutul de combatant în conflictele armate fără caracter internațional	273
12.3.4. Regimul companiilor private militare și de securitate.....	274
12.4. Obiectivele militare ca reflexie în bunuri a statutului combatanților	285
CAPITOLUL 13. REGIMUL METODELOR ȘI MIJLOACELOR DE RĂZBOI	288
13.1. Interzicerea sau limitarea utilizării unor mijloace de luptă clasice și neconvenționale	288
13.1.1. Principii fundamentale care guvernează dreptul părților la un conflict armat de a recurge la mijloace de război	288
13.1.2. Mijloace de război interzise sau limitate la utilizare	288
13.1.2.1. Criterii de ilegalizare a mijloacelor de război	289
13.1.2.2. Mijloace și metode de război interzise prin efectul criteriului „rău superflu”	289
13.1.2.3. Mijloacele și metodele de război cu efect nediscriminat	290
13.1.2.4. Mijloace de război ecologic.....	295
13.2. Regimul unor arme clasice de natură a produce „rău superflu”	297
13.2.1. Regimul unor arme convenționale specifice	297
13.2.2. Arme clasice care pot fi considerate ca producând efecte traumatizante excesive sau ca lovind fără discriminare.....	298
13.2.2.1. Schizele nelocalizabile.....	298
13.2.2.2. Mine, capcane și alte dispozitive	299
13.2.2.3. Arme incendiare.....	302

13.2.2.4. Proiectilele de mic calibru	303
13.2.2.5. Armele laser.....	303
13.2.2.6. Resturile explozive de război.....	304
13.2.2.7. Munițiile cu fragmentare	305
13.3. Metode de război.....	305
13.3.1. Definirea metodelor de război în dreptul internațional umanitar	305
13.3.2. Metode de război interzise	306
13.2.2.1. Metode de luptă interzise împotriva persoanelor	306
13.2.2.2. Metode de luptă interzise împotriva bunurilor	307
13.2.2.3. Interzicerea scuturilor umane	307
13.2.2.4. Represaliile	307
13.2.2.5. Înșelarea adversarului	308
13.4. Importanța regimului mijloacelor și metodelor de război pentru conducerea operațională	309
13.4.1. Managementul țintelor (targeting).....	310
13.4.2. Transparență și clandestinitate în acțiunile militare	316
CAPITOLUL 14. ÎNCETAREA STĂRII DE BELIGERANȚĂ ȘI RESTABILIREA PĂCII	323
14.1. Încetarea ostilităților	323
14.1.1. Modalități tradiționale de încetare a ostilităților.....	323
14.1.1.1. Prin instrumente scrise	323
14.1.1.2. Încetarea ostilităților prin acord tacit și act legislativ intern.....	327
14.1.2. Încetarea stării de beligeranță prin debellatio	328
14.2. Restabilirea păcii	328
14.2.1. Preliminariile păcii	328
14.2.2. Tratatul de pace	329
14.3. Încetarea stării de beligeranță în sistemul actual de securitate colectivă	331
14.4. Dreptul ocupației	333
CAPITOLUL 15. PARTICULARITĂȚILE CONFLICTELOR SPECIFICE.....	338
15.1 Războiul maritim.....	338
15.2. Războiul aerian.....	344
15.2.1. Originea și evoluția războiului aerian și reglementărilor sale	344
15.2.2. Manualul HPRC privind dreptul internațional în războiul aerian și de rachete	346
15.2.3. Sistemele de arme automate în conflictele armate aeriene	348
15.3. Specificul conflictelor armate fără caracter internațional	349
15.4. Operațiunile de sprijinire a păcii (OSP).....	351
15.5. Operațiunile de siguranță internă (OSI)	352
15.6. Războiul cibernetic.....	358
15.7. Războiul global împotriva terorismului	360
PARTEA A PATRA	
DREPTUL UMANITAR INTERNAȚIONAL	367
CAPITOLUL 16. PROTECȚIA RĂNIȚILOR, BOLNAVILOR ȘI NAUFRAGIAȚILOR	368
16.1. Comitetul Internațional al Crucii Roșii: activitățile și mandatul său cu privire la dreptul internațional umanitar	368
16.1.1. Geneza și structura Mișcării Internaționale de Cruce Roșie și Semilună Roșie	368
16.1.1.1. Apariția și evoluția Mișcării Internaționale de Cruce Roșie	368

16.1.1.2. Structura Mișcării Internaționale de Cruce Roșie și Semilună Roșie	370
16.1.1.3. Societatea Națională de Cruce Roșie din România	373
16.1.2. Locul și rolul Comitetului Internațional al Crucii Roșii în sistemul dreptului umanitar	374
16.1.3. Acțiunile Comitetului internațional al Crucii Roșii în timp de pace	375
16.1.3.1. CICR – promotorul dreptului internațional umanitar	375
16.1.3.2. Rolul CICR în aplicarea dreptului internațional umanitar	376
16.1.3.3. Difuzarea dreptului internațional umanitar și a principiilor Crucii Roșii	376
16.1.4. Acțiunile Comitetului Internațional al Crucii Roșii în situații de conflict armat	377
16.1.4.1. Atragerea atenției părților la conflict asupra obligației de respectare a dreptului internațional umanitar	377
16.1.4.2. Substitut al Puterilor protectoare	377
16.1.4.3. Protecția și asistența pentru victimele de război	378
16.1.4.4. Mijloacele și metodele prin care acționează CICR	378
16.2. Conținutul protecției răniților, bolnavilor și naufragaților	379
16.3. Persoane dispărute și decedate	382
16.4. Protecția personalului organismelor umanitare	383
CAPITOLUL 17. TRATAMENTUL PRIZONIERILOR DE RĂZBOI.....	387
17.1. Definiție și statut	387
17.2. Captivitatea	389
17.3. Eliberarea	391
17.4. Aspecte istorice și actuale ale tratamentului prizonierilor	393
17.4.1. Regimul juridic al prizonierilor de război în URSS	394
17.4.2. Situația deținuților de la Guantanamo	397
17.4.3. Activitatea CICR pentru ameliorarea condițiilor de detenție în conflictele armate neinternaționale	399
CAPITOLUL 18. POPULAȚIA CIVILĂ ȘI PERSOANELE CIVILE.....	400
18.1. Evoluția și conținutul protecției	400
18.2. Copii, femei și reîntregirea familiilor	402
18.3. Refugiați și apatrizi	405
18.3.1. Actuala criză a migrației în Europa și transformarea legislației europene și naționale a refugiaților	407
18.4. Ziaristii	416
18.4.1. Libertatea de informare, opinia publică și ziaristica în societățile democratice	418
18.4.2. Etica ziaristică în timp de conflict armat	420
18.4.3. Protecția juridică a jurnalistului de război	422
18.4.4. Jurnalismul în războiul global împotriva terorismului	425
18.5. Organismele de protecție civilă	428
18.6. Garanții fundamentale	432
18.7. Dreptul operațional al protecției umanitare a civililor și victimelor războiului	434
18.7.1. Regulile de comportament umanitar pentru militari și polițiști	434
18.7.2. Aspecte operaționale umanitare	437

CAPITOLUL 19. PROTECȚIA BUNURILOR	438
19.1. Bunurile civile	438
19.2. Bunurile cu caracter sanitar.....	441
19.3. Bunuri culturale.....	442
19.4. Protecția specială a unor zone și localități	445
19.5. Cauze care înlătură răspunderea umanitară în conflictele armate	447
CAPITOLUL 20. PROTECȚIA MEDIULUI	451
20.1. Efectele războiului asupra mediului	451
20.2. Dreptul umanitar al mediului.....	454
20.3. Eficiența protecției mediului prin dreptul umanitar.	458
PARTEA A CINCEA	
APLICAREA DREPTULUI INTERNAȚIONAL UMANITAR	461
CAPITOLUL 21. ARGUMENTE ÎN FAVOAREA APLICĂRII	462
21.1. Importanța aplicării și respectării dreptului internațional umanitar	462
21.1.1. Respectarea și aplicarea tratatelor în dreptul internațional public.....	462
21.1.2. Responsabilitatea executării tratatelor de drept internațional umanitar.....	462
21.2. Cauzele violărilor dreptului internațional umanitar și factorii ce influențează respectarea acestuia	465
21.2.1. Cauzele violărilor dreptului internațional umanitar.....	465
21.2.2. Factori de influențare a dreptului internațional umanitar.....	467
21.2.3. Standarde Umanitare Minime-o posibilă soluție pentru creșterea eficienței DIU	469
21.3. Criterii ale aplicării dreptului internațional umanitar	472
21.3.1. Domeniul de aplicare material al dreptului internațional umanitar	472
21.3.2. Domeniul de aplicare personal al dreptului internațional umanitar	472
21.3.3. Aplicarea dreptului internațional umanitar în timp.....	473
21.3.4. Aplicarea în spațiu a dreptului internațional umanitar	473
21.4. Câteva aspecte militare ale aplicării dreptului internațional umanitar	473
21.4.1. Asistența juridică a acțiunilor militare și polițienești	473
21.4.2. Consilierul juridic militar	474
21.4.3. Conducerea ostilităților militare și operațiilor polițienești conform dreptul internațional umanitar	476
21.4.3.1. Locul și rolul armatei și poliției în societățile democratice	477
21.4.3.2. Reguli generale de conducere a ostilităților militare.....	479
21.4.3.3. Conducerea operațiilor polițienești	480
CAPITOLUL 22. ASPECTE ALE APLICĂRII DREPTULUI INTERNAȚIONAL UMANITAR DE CĂTRE STATE	483
22.1. Aspecte politico-strategice în aplicarea dreptului internațional umanitar	483
22.1.1. Rațiunile aplicării de către state a dreptului internațional umanitar și obligațiile prevenirii încălcărilor acestuia	483
22.1.2. Principiile aplicării de către state a dreptului internațional umanitar.....	485
22.2. Angajamentele de aplicare ale tuturor statelor.....	487
22.2.1. Ratificarea convențiilor umanitare.....	487
22.2.2. Difuzarea convențiilor umanitare	489
22.2.3. Cunoașterea și implementarea prin intermediul strategiilor de drept internațional umanitar și manualelor de dreptul conflictelor armate	492
22.2.4. Baza legală a difuzării dreptului internațional umanitar	493

22.2.5. Rolul disciplinei în respectarea dreptului internațional umanitar.....	497
22.2.5.1. Noțiuni generale privind disciplina	497
22.2.5.2. Disciplina în convențiile de drept internațional umanitar	501
22.2.5.3. Proceduri disciplinare în cazul încălcării dreptului internațional umanitar.....	502
22.2.6. Preocupări actuale de cunoaștere și aplicare a dreptului internațional umanitar	503
22.3. Implementarea convențiilor umanitare de către beligeranți	507
22.3.1. Măsuri de implementare adoptate în timp de pace.....	508
22.3.2. Măsuri de implementare adoptate după declanșarea conflictului.....	508
22.3.3. Asigurarea implementării după terminarea războiului	510
22.3.4. Gestionarea utilizării semnelor distinctive de protecție.....	511
22.4. Aplicarea convențiilor de drept internațional umanitar de către neutrii	515
22.5. Controlul aplicării dreptului internațional umanitar	516
22.5.1. Ancheta bilaterală	517
22.5.2. Comisia internațională de anchetă.....	518
22.5.3. Comitetul pentru protecția bunurilor culturale	521
CAPITOLUL 23. IMPLEMENTAREA CONVENȚIILOR UMANITARE PRIN CONCEPTE ACTUALE ȘI ABORDĂRII NOI	522
23.1. Actualitatea și perspectivele Convențiilor de la Geneva și Haga	522
23.2. Abordări jurisprudențiale ale dreptului internațional umanitar	524
23.3. Abordări doctrinare ale dreptului internațional umanitar	535
23.4. Unele probleme specifice în noile tipuri de conflicte armate	545
CAPITOLUL 24. ASPECTE ALE APLICĂRII DREPTULUI INTERNAȚIONAL UMANITAR DE CĂTRE ORGANIZAȚIILE INTERNAȚIONALE	555
24.1. Mandatul organizațiilor internaționale de a respecta și a face să fie respectat dreptul internațional umanitar	555
24.1.1. Rolul Organizației Națiunilor Unite	555
24.1.1.1. Consiliul de Securitate	556
24.1.1.2. Adunarea Generală	556
24.1.1.3. Consiliul Drepturilor Omului	557
24.1.1.4. Instituțiile specializate	563
24.1.2. Rolul organizațiilor regionale.....	564
24.1.2.1. OSCE.....	564
24.1.2.2. NATO	564
24.1.2.3. Sistemul european de protecție a drepturilor omului.....	565
24.2. Aplicarea dreptului internațional umanitar în operațiile multinaționale de sprijinire a păcii.....	565
24.2.1. Operațiunile ONU	566
24.2.1.1. Instruirea umanitară a forțelor multinaționale	566
24.2.1.2. Administrația tranzițională.....	566
24.2.1.3. Protecția civililor în operațiile ONU	571
24.2.2. Operațiunile OSCE.....	572
24.2.3. Operațiunile NATO	572
24.2.4. Operațiunile UE.....	573
24.2.4.1. Agenția Europeană de Apărare	573
24.2.4.2. Colegiul European de Securitate și Apărare	576

24.2.4.3. Grupurile tactice de luptă ale Uniunii Europene	580
24.2.4.4. Misiunea Althea a Uniunii Europene în Bosnia Herțegovina.....	584
24.3. Disciplina militară în operațiile multinaționale	588
24.3.1. Orientări și directive ale ONU asupra problemelor disciplinare pentru personalul misiunilor Națiunilor Unite	589
24.3.2. Doctrină și proceduri NATO pentru poliția militară în vederea asigurării aplicării regulilor disciplinare în operații multinaționale.	592
24.3.3. Standarde de comportament militar disciplinat pentru îndeplinirea scopurilor strategice și tactice ale operațiilor desfășurate de UE în cadrul Politicii de Securitate și Apărare Comună	594
24.3.4. Probleme disciplinare în Codul de conduită al OSCE	595
24.4. Asistența umanitară a organizațiilor internaționale	596
24.4.1. Doctrină operațională de asistență umanitară la nivel global	596
24.4.1.1. Acțiunea umanitară, pacea și războiul în rezoluțiile ONU	597
24.4.1.2. Departamentul Operațiilor de Menținere a Păcii în ansamblul reformelor sistemului operațional global de sprijinire a păcii	599
24.4.1.3. Rolul Biroului de coordonare a afacerilor umanitare în gestionarea urgențelor complexe provocate de crize umanitare	603
24.4.2. Doctrină operațională de asistență umanitară la nivel european.....	605
24.4.2.1. Complexitatea sistemului european al doctrinelor operaționale umanitare militare și civile	605
24.4.2.2. Crearea unui consens european în asistența umanitară generată de aplicarea Politicii Europene de Securitate Comună (PESC)	608
CAPITOLUL 25. ROLUL COMITETULUI INTERNAȚIONAL AL CRUCII ROȘII, INSTITUTULUI INTERNAȚIONAL DE DREPT UMANITAR ȘI ALTOR ORGANIZAȚII NEGUVERNAMENTALE.....	612
25.1. Comitetul Internațional al Crucii Roșii	612
25.2. Institutul Internațional de Drept Umanitar.....	613
25.3. Alte organizații neguvernamentale	615
PARTEA A ȘASEA	
JURISDICȚIA CRIMELOR DE RĂZBOI.....	617
CAPITOLUL 26. PRINCIPII GENERALE ALE RESPONSABILITĂȚII PENTRU ÎNCĂLCAREA DREPTULUI INTERNAȚIONAL UMANITAR	618
26.1. Responsabilitatea statelor, a organelor și agenților lor în conflictele armate internaționale și neinternaționale	618
26.2. Responsabilitatea organizațiilor internaționale.....	621
26.3. Responsabilitatea individuală	623
26.4. Problema responsabilității companiilor private militare și de securitate (PMSCs)	624
CAPITOLUL 27. RĂSPUNDEREA MORALĂ, POLITICĂ ȘI MATERIALĂ A STATELOR ȘI A ORGANIZAȚIILOR INTERNAȚIONALE.....	627
27.1. Răspunderea morală prin acordarea de satisfacție	627
27.2. Răspunderea politică.....	628
27.3. Răspunderea materială prin despăgubiri de război	628
27.4. Curtea Internațională de Justiție – principala instanță în stabilirea răspunderii statelor și organizațiilor internaționale	629

CAPITOLUL 28. INFRAȚIUNI LA DREPTUL INTERNAȚIONAL UMANITAR.....	634
28.1. Crimele de război	634
28.2. Crimele contra umanității, genocidul și crima de agresiune.....	638
28.3. Implementarea dreptului internațional umanitar prin intermediul Statutului de la Roma al Curții Penale Internaționale.....	642
28.3.1. Încorporarea violărilor grave ale dreptului internațional umanitar în legislația internă	643
28.3.2. Analiza art. 8 din Statutul de la Roma.....	647
28.3.3. O abordare integrată a implementării dreptului internațional umanitar.....	651
28.3.4. Rolul primei Conferințe de evaluare a Curții Penale Internaționale	652
28.3.5. Concluzii.....	654
28.4. Imprescriptibilitatea crimelor de război și a crimelor contra umanității.....	654
28.5. Acțiunea disciplinară în cazul încălcării dreptului internațional umanitar	656
28.5.1. Diferențele dintre crimele de război și abaterile disciplinare.....	656
28.5.2. Obligațiile comandanților privind aplicarea procedurilor disciplinare în teatrul de operații.....	658
28.5.3. Codificări disciplinare de drept al conflictelor armate	660
CAPITOLUL 29. JURISDICȚIA NAȚIONALĂ A CRIMELOR DE RĂZBOI.....	664
29.1. Reprimarea violărilor comise de indivizi.....	664
29.2. Reprimarea națională a violărilor dreptului internațional umanitar.....	668
29.3. Persistența diversității de forme în reprimarea națională a crimelor de război	675
29.4. Buna administrare a justiției prin tribunalele militare.....	679
29.4.1. Tradiția separării tribunalelor militare de sistemul justiției civile	679
29.4.2. Modernizarea tribunalelor militare prin unificarea lor cu justiția civilă.....	681
29.4.3. Contribuția guvernării globale la implementarea principiilor buneii administrări a justiției prin tribunale militare	683
29.5. Evoluția cercetării infracțiunilor la ordinea și disciplina militară	685
29.5.1. Doctrina cercetării penale a infracțiunilor militare	685
29.5.2. Practica organelor judiciare în materia anchetării infracțiunilor la ordinea și disciplina militară	688
29.5.3. Caracteristicile cercetării disciplinare în cadrul forțelor multinaționale și al instanțelor penale internaționale	692
29.6. Autorități publice militare și judiciare cu atribuții în investigarea infracțiunilor la ordinea și disciplina militară.....	694
29.6.1. Autoritățile publice militare	695
29.6.2. Organele judiciare	699
29.6.3. Alți subiecți procesuali.....	700
29.7. Cooperarea parchetelor militare cu instanțele penale internaționale în combaterea violărilor dreptului internațional umanitar	701
29.7.1. Cooperarea judiciară internațională în materie penală.....	702
29.7.2. Întrajutorarea judiciară dintre state în procedurile anchetării crimelor de război.....	704
29.7.3. Rolul și atribuțiile procurorilor instanțelor penale internaționale	705
29.7.4. Valoarea investigațiilor independente ale organizațiilor neguvernamentale.....	708
29.8. Contribuția procurorilor militari la creșterea eficacității operațiilor multinaționale	711
29.8.1. Mecanismul intervenției comandanților pentru efectuarea cercetării penale și disciplinare în cazul infracțiunilor săvârșite în operații multinaționale.....	711

29.8.2. Rolul procurorului militar în îndeplinirea obiectivelor operațiunilor multinaționale prin prevenirea și combaterea infracțiunilor	714
29.9. Lecții învățate din procesele intentate unor militari în fața instanțelor naționale și internaționale	717
29.9.1. Procesul „Peleus”	719
29.9.2. Procesul uni „peacekeeper” belgian	720
29.10. Justiția tranzițională ca element al bunei guvernări în societățile posttotalitare	723
CAPITOLUL 30. INSTANȚE PENALE INTERNAȚIONALE	729
30.1. Apariția și evoluția instituției răspunderii internaționale penale	729
30.1.1. Primele încercări în materia răspunderii penale internaționale	729
30.1.2. Tribunalul Militar Internațional de la Nürnberg	731
30.1.3. Tribunalul Militar Internațional pentru Extremul Orient (de la Tokyo)	735
30.2. Tribunalele penale internaționale de la Haga și Arusha ca instanțe ad-hoc	737
30.2.1. Tribunalul penal internațional de la Haga pentru fosta Iugoslavia	738
30.2.2. Tribunalul penal internațional pentru Rwanda	743
30.2.3. Mecanismul internațional rezidual pentru tribunalele ad-hoc	745
30.3. Jurisdicții penale mixte, internaționale și naționale	746
30.3.1. Curtea Specială pentru Sierra Leone	751
30.3.2. Tribunalul special pentru Liban	752
30.4. Comisii internaționale ale ONU cu atribuții de investigație penală în domeniul dreptului internațional umanitar	753
30.5. Jurisdicții internaționale cu caracter regional în domeniul violării drepturilor omului	753
30.6. Instituirea jurisdicției internaționale penale permanente	759
30.6.1. Aspecte istorice	759
30.6.2. Natura juridică a Curții Penale Internaționale	760
30.6.3. Relația dintre Curtea Penală internațională și ONU	761
30.6.4. Compunerea și structura Curții	762
30.6.5. Competența Curții Penale Internaționale	762
30.6.5.1. Competența materială a Curții	762
30.6.5.2. Competența personală a Curții	764
30.6.6. Procedura în fața Curții	765
PARTEA A ȘAPTEA	
ROMÂNIA ȘI DREPTUL INTERNAȚIONAL UMANITAR	767
CAPITOLUL 31. RECEPTAREA CONVENȚIILOR UMANITARE ÎN LEGISLAȚIA NAȚIONALĂ	768
31.1. Tradițiile umaniste ale României	768
31.2. Dreptul internațional umanitar în activitatea Parlamentului contemporan al României	775
31.3. Dreptul internațional umanitar în activitatea organelor executive	776
31.4. Dreptul internațional umanitar în activitatea puterii judecătorești	779
31.5. Aplicarea Dreptului internațional umanitar în operațiile de menținere a păcii	781
CAPITOLUL 32. ELEMENTE ISTORICE ALE IMPLEMENTĂRII DREPTULUI INTERNAȚIONAL UMANITAR ÎN ROMÂNIA	783
32.1. Războiul de independență al României și dreptul conflictelor armate	783
32.2. Războaiele balcanice și legislația militară	790

32.3. Dezertarea în primul război mondial	793
32.4. Captivitatea prizonierilor români în URSS în cel de-al doilea război mondial	798
32.5. Procesele judiciare ale Revoluției din 1989	802
32.5.1. Tragerea la răspundere juridică a militarilor	803
32.5.2. Concluzii asupra acțiunilor militare ale armatei în procesele judiciare române referitoare la evenimentele din decembrie 1989	804
32.5.3. Intervenția Curții Europene a Drepturilor Omului în procesele juridice ale acțiunilor Armatei în evenimentele din decembrie 1989	806
CAPITOLUL 33. ASOCIAȚIA ROMÂNĂ DE DREPT UMANITAR (ARDU)	809
33.1. Personalități românești ale gândirii și practicii umanitare	809
33.2. Înființarea, organizarea și funcționarea ARDU	813
33.3. Revista Română de Drept Umanitar și alte publicații ale ARDU	814
33.4. Cursurile postuniversitare de drept internațional umanitar și alte manifestări științifice ale ARDU	815
33.5. Filialele ARDU	817
33.6. Relațiile externe ale ARDU	817
33.7. Dreptul Internațional Umanitar în Republica Moldova	818
CAPITOLUL 34. INFLUENȚE EXTERNE ÎN APLICAREA TRATATELOR UMANITARE	820
34.1. România la Consiliul Drepturilor Omului	820
34.2. Între exigențele CPI și imperatiivele strategice ale SUA	824
34.2.1. Curtea Penală Internațională și obligația statelor de a coopera în realizarea jurisdicției sale	824
34.2.2. Poziția SUA față de CPI și politica Acordurilor Bilaterale de Imunitate	826
34.2.3. Poziția comună a Uniunii Europene	828
34.2.4. Atitudinea României față de CPI în jocul dintre SUA și UE	830
34.3. România și închisorile CIA	833
34.4. Opinia de DIU și drept internațional penal a judecătorului Corneliu-Liviu Popescu în cauza Șandru ș.a. împotriva României la CEDO	834
34.5. Influența conceptelor de DIU ale UE	836
34.5.1. Cadru general al UE în promovarea respectării DIU	836
34.5.2. Conceptul European asupra protecției civililor în operațiile UE	838
34.5.3. Conceptul UE privind pagubele colaterale în operații militare	839
CAPITOLUL 35. COMISIA NAȚIONALĂ DE DREPT INTERNAȚIONAL UMANITAR	840
35.1. Originea organismelor naționale de implementare a DIU	840
35.2. Organisme românești de aplicare a Dreptului Internațional Umanitar	842
35.2.1. Societatea Națională de Cruce Roșie din România (SNCRR)	842
35.2.1.1. Aspecte istorice ale activității Societății de Cruce Roșie Române	842
35.2.1.2. Reglementarea actuală a activității SNCRR	843
35.2.2. Organisme românești de protecție civilă	844
35.2.2.1. Aspecte istorice ale activității organismelor de „apărare pasivă”	844
35.2.2.2. Reglementări actuale ale protecției civile	845
35.2.3. Comisia de Drept Internațional Umanitar a Armatei (CDIUA)	846
35.3. Comisia Interdepartamentală de Drept Umanitar din Republica Moldova (CIDURM)	847
35.4. Înființarea, organizarea și atribuțiile Comisiei Naționale de Drept Internațional Umanitar	848
35.5. Funcționarea CNDIU	850

35.6. Instrumente de funcționare a Comisiei Naționale de Drept Internațional Umanitar	851
35.6.1. Strategia națională a României de aplicare a DIU.....	851
35.6.2. Planurile anuale de activități ale CNDIU	852
35.6.3. Rapoarte asupra activității CNDIU	852
35.6.4. Ziua dreptului internațional umanitar.....	853
În loc de încheiere	855
BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ	857